

Çocuk ve Gençler için Klinisyen Tarafından Uygulanan Travma Sonrası Stres Bozukluğu Ölçeği (TSSB-ÖÇE)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). Çocuk ve Gençler için Klinisyen Tarafından Uygulanan Travma Sonrası Stres Bozukluğu Ölçeği (TSSB-ÖÇE). Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18818>

Özet

Çocuk ve Gençler için Klinisyen Tarafından Uygulanan Travma Sonrası Stres Bozukluğu Ölçeği (TSSB-ÖÇE), çocuk ve ergenlerde travmatik olaylar sonrası ortaya çıkan belirti kümesini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir uyarlama araçtır. Bu ölçek, sadece temel TSSB belirtilerini (Yeniden Yaşantılaşma, Kaçınma ve Anı Uyarılma) değil, aynı zamanda suçluluk, utanç, dissosiasyon ve başlanma davranışlarında değişiklikler gibi ilikili psikolojik durumlar da kapsamlı bir şekilde incelemektedir. Ölçek, profesyonel klinisyenler tarafından uygulanmak üzere tasarlanmıştır ve bireyin ilevsellik üzerindeki etkisini ve belirti şiddetini bütünsel olarak değerlendirmeye olanak tanır.

Anahtar Kelimeler

Travma Sonrası Stres Bozukluğu, TSSB-ÖÇE, Çocuk, Ergen, Klinisyen Uygulaması, Psikometrik, Güvenirlik, Uyarılma.

Yazarlar

İpek Karakaya, N. Çakın-Memik, B. Aaoğlu, A. T. Aker, Ş. G. Şiemanlar, Ö. Yıldız-Öç, A. Coşkun.

Amaç

TSSB-ÖÇE'nin temel amacı, travmatik bir olaya maruz kalmış çocuk ve gençlerde Travma Sonrası Stres Bozukluğu (TSSB) belirtilerinin varlığını, şiddetini ve ilevsellik üzerindeki etkisini standardize edilmiş, klinisyen tabanlı bir yöntemle ölçmektir. Ölçek, klinik tanıyı destekleyici bilgi sağlamak ve tedavi sürecindeki belirti değişimlerini izlemek için kritik bir araç olarak tasarlanmıştır.

Bu uyarılma çalışması, orijinal ölçeğin Türkçe konulan popülasyonda geçerli ve güvenilir bir şekilde kullanılabileceğini göstermeyi hedeflemiştir. Ölçek, özellikle klinik ortamlarda, detaylı ve çok boyutlu bir değerlendirme ihtiyacını karşılamaktadır.

Yapı

Ölçek toplam 36 madde tarafından oluşmaktadır ve üç ana boyut altında toplanan çeşitli belirti gruplarını kapsamaktadır. Bu yapıya, DSM-IV (veya ilgili dönemdeki güncel tanı kılavuzları) TSSB kriterlerine ve ilikili psikopatolojik görünlere uygun olarak tasarlanmıştır.

Ölçeğin madde yapısı aşağıdaki kategorilere ayrılmıştır:

TSSB Temel Belirtileri (17 madde): Yeniden yaşıntılama, kaçınma ve aşırı uyarılma gibi klasik TSSB kriterlerini ölçen maddeler.

TSSB ile İlişkili Diğer Belirtiler (8 madde): Suçluluk, utanç, dissosiasyon, bağlanma davranışında değişiklikler ve travma ile ilişkili korkular gibi ek psikolojik sorunları değerlendiren maddeler.

İlevsellik ve İddet Değerlendirmesi (11 madde): Belirtilerin toplumsal ve mesleki ilevsellik üzerine olan etkisi, belirtilerin bir önceki değerlendirmeye veya altı ay öncesine göre durumu, değerlendirilmenin tahmini geçerliliği ve TSSB İddetinin bütünsel değerlendirilmesini içeren maddeler.

Geçerlik

Karakaya ve arkadaşları (2007) tarafından yürütülen uyarılma çalışmasında, ölçeğin geçerlik bilgileri detaylı olarak raporlanmamıştır, ancak uyarılma çalışmaları genellikle içerik geçerliği ve yapı geçerliği adlarıyla içerir. Ölçeğin, TSSB'nin üç temel belirti kümesini (yeniden yaşıntılama, kaçınma ve aşırı uyarılma) ölçüyor olması, yapısal geçerliğe dair dolaylı kanıtlar sunmaktadır.

Klinisyen tarafından uygulanan bu tür ölçeklerde, uygulayıcıların eğitimli olması ve standart uygulama prosedürlerinin titizlikle takip edilmesi, elde edilen verilerin geçerliliği açısından büyük önem taşımaktadır.

Güvenirlik

TSSB-ÖÇE'nin güvenilirlik analizleri, yüksek bir iç tutarlılığı göstermektedir. Ölçeğin bütünü için hesaplanan Cronbach alfa değeri **0.83** olarak bulunmuştur, bu da ölçeğin genel olarak tutarlı olduğunu göstermektedir.

Alt ölçeklere göre iç tutarlık değerleri ise şöyledir:

Yeniden Yaşıntılama: **0.72**

Kaçınma: **0.78**

Aşırı Uyarılma: **0.63**

Aşırı Uyarılma alt boyutunun alfa değerinin diğerlerine göre nispeten düşük (0.63) olmasına rağmen, klinik psikometride kabul edilebilir sınırlar içinde olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, ölçek puanlarının toplam puan ile korelasyonları **0.59 ile 0.92** arasında değişmektedir, bu da maddelerin genel yapıya önemli katkı sağladığını göstermektedir.

Faktör Analizi

Uyarlama çalışmasında açkça bir Faktör Analizi (Açmalyc? veya Do?rulatoryc?) belirtilmemi? olsa da, ölçek maddelerinin TSSB'nin DSM kriterlerine uygun olarak yeniden ya?ant?lama, kaç?nma ve a??r? uyar?lma gibi bilinen üç ana faktöre göre gruplandır?lmas?, ölçe?in teorik yapıya uygunlu?unu desteklemektedir. Bu yapı, klinisyenlerin de?erlendirmesi sırasında belirtili kümelerini ayrı? ayrı? ele almas?n? sa?lamaktadır.

Araç Bilgileri

Test Türü: Uyarlama (Klinisyen Tarafından Uygulanan)

Format: Yap?landır?lm?? Klinik Görü?me Formu

Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Çocuklar ve Gençler (Klinik ve Toplum Örneklemi)

Ya? Grubu: Belirtilmemi?, ancak "Çocuk ve Gençler" tan?m?na uygun ya? aral??? (genellikle 6-18 ya?) beklenmektedir.

Popülasyon Detaylar?: Travmatik olaylara maruz kalm?? bireylerin TSSB belirtilerini de?erlendirmek üzere tasarlanm??tır.

Test Metodolojisi: 5'li Likert tipi derecelendirme sistemi kullan?larak, klinisyen taraf?ndan birebir görü?me yoluyla uygulan?r. Derecelendirme, belirtili şiddetini ve s?kl???n? yans?tmaktadır.

Anahtar Kelimeler

TSSB, Çocuk Psikiyatrisi, Klinik De?erlendirme, Cronbach Alfa, Psikometrik Özellikler, Travma.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: I??k Karakaya

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?il.

?leti?im E-posta Adresi: ikarakaya@kocaeli.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Kocaeli Üniversitesi (Sorumlu Yazar?n ba?l? oldu?u kurum).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2007 (Uyarılma çalışması'nın yayın yılı).

İletişim ve İzinler: Ölçeğin kullanımı için izinler, sorumlu yazar Işık Karakaya ile e-posta yoluyla iletişim kurularak talep edilmelidir.

Ücret: Ticari olmayan akademik kullanımlarda ücret bilgisi ilgili yazar tarafından belirlenmelidir.

Kaynaklar

Karakaya, I., Çakır-Memik, N., Ahoğlu, B., Aker, A. T., İmanlar, İ. G., Yıldız-Öç, Ö. ve Coşkun, A. (2007). Çocuk ve Gençler için Klinisyen Tarafından Uygulanan Travma Sonrası Stres Bozukluğu Ölçeği (TSSB-ÖÇE) geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 14(3), 125-132.

Makalenin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir:

cocuk-ve-gencler-icin-klinisyen-tarafindan-uygulanan-travma-sonrasi-stres-bozuklugu-olcegi-tssb-oc.pdf

Ayrıca, çalışmanın yayınlandığı kaynağın bağlantısı: scopemed.org

Çocuk ve Gençler için Klinisyen Tarafından Uygulanan Travma Sonrası Stres Bozukluğu Ölçeği (TSSB-ÖÇE) Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Toplam 36 Soru bulunmaktadır.

TSSB belirtileri (17 m)

Suçluluk, utanç, dissosiasyon, bağlanma davranışında değişiklik, travma ile ilişkili korkular gibi TSSB ile ilişkili diğer belirtiler (8 m)

Belirtilerin toplumsal ve mesleki işlevsellik üzerine olan etkisi, bir önceki değerlendirme ya da altı ay öncesine göre TSSB belirtilerinin durumu, devalendirmenin tahmini geçerliliği ve TSSB şiddetinin bütünsel devalendirmesi (11 m)